

Frazer-Imregh Monika és Hamvas Endre Ádám (ford.):

Picatrix – A bölcs célja

(BUDAPEST: HELIKON, 2022)

A megannyi ősi titkot rejtő *Ghāyat al-Ḥakīm* világába már magyar nyelven is betekintést nyerhetünk Frazer-Imregh Monika és Hamvas Endre Ádám fordításában a *Picatrix – A bölcs célja* című kötet által. Ennek alapjául az eredeti, feltehetőleg a X-XI. század környékén, arab nyelven íródott gyűjtemény latin, bővített és kissé átformált fordítása szolgál; ez a változat adja a cím első felét. *A bölcs célja* pedig a gyűjtemény eredeti címének magyar fordítása, mely az eredeti szerző vagy szerzők műveltségét bizonyítja, hiszen a korai középkor teljes mágikus és természettudományos ismereteit foglalja össze. Ez a kiadás azonban nemcsak ennek fordítását tárja elénk, hanem mély betekintést ad a kompiláció keletkezésének, továbbélésének körülményeibe, illetve részletes segítséget nyújt az értelmezéséhez.

A *Picatrix* átfogó tudástár, mely főként asztrológiai és talizmánmágiával kapcsolatos ismereteket tartalmaz, ugyanakkor filozófiával és metafizikával is foglalkozik. Szerzőjének kilétét máig homály fedi, ám a kutatók számos lehetséges személyt tartanak számon – erről is részletesen olvashatunk ezen kiadásban. A rejtélyre az egyik lehetséges megoldás az, hogy több arab szerző munkájának gyűjteményéről van szó, melynek tekintélyét úgy próbálták növelni, hogy egy kimagasló bölcs személyéhez kötik. A jelenleg legelfogadottabb nézet azonban Masla-ma ibn Qāsim al-Qurtubit tartja a szerzőnek, aki hozzáférhetett a műben említett több mint kétszáz könyvhöz, és tanulmányozhatta azokat. Keletkezésének izgalmas története már önmagában elég a mélyebb tanulmányozáshoz, de lássuk, pontosan miről is tanít ez a „varázskönyv”.

Először is, a *Picatrix* fordítója patetikus bevezetőt ír munkája elé, melyben Istent, illetve X. Bölcs Alfonzt dicsőíti, ugyanis utóbbi kérte fel őt az arab nyelvű *Ghāyat al-Ḥakīm* latinra való lefordítására. Lezárásként röviden ismerteti a csodálatra méltó mű tartalmát, tehát azt, hogy négy könyvből áll, melyek asztrológiáról, mágiáról, nekromanciáról tanítanak. Nem csupán a bevezetés, hanem a teljes gyűjtemény hangneme olyan, mintha egy mester vezetné be tanítványait a titkokba; tele van intéssel, hogyan kell helyesen használni e bölcs tudást. Legnagyobb része értelmetlen recepteket tanít; gyógyfüvekkel, talizmánokkal elérhető szerelmi, gyógyító, illetve szerencsehozó varázslásokra, ám ezek ártó képességeire is figyelmeztet. Kezdetben

újplatonikus gondolatokat fogalmaz meg a filozófiáról, illetve a mágia fogalmáról, melyek akár még a keresztény világképben is megállnák helyüket, ám ezután egyre inkább ártó, okkult irányt vesz; emberek, kapcsolatok, termések, épületek megrontására tanít. Az első könyv negyedik fejezetében például az indiai hagyomány által számontartott huszonnyolc holdházat mutatja be, és hogy az azokban készített talizmánoknak milyen hasznos, illetve többnyire káros hatásai vannak. A második könyv eleje az asztrológiával foglalkozik; bemutatja a csillagképeket, a bolygók működését és azt, hogyan kell „varázserejüket” kihasználni. Szó esik ásványok, növények gyógyító, befolyásoló hatásáról, varázslatokról, rituálékról, de még a démonokkal, istenekkel való kapcsolatfelvételtől is. A gyűjtemény utolsó két könyve pedig már jócskán tartalmaz nekromantikus gyakorlatokat, nemcsak állatáldozatokkal, hanem emberi, szüzáldozatokkal is, igaz, elég homályosan és töredékesen.

Egy-egy ilyen ősi praktikákról, asztrológiai mágiáról szóló könyv rengeteg felfedeznivalót rejteget magában, ám megértése rendkívül nehéz, még a téma kutatói számára is. Fogalmi nehézségek sorába ütközünk; töredékességéről, ellentmondásos fogalmairól, logikátlan felépítéséről nem is beszélve. Ám Frazer-Imregh Monika és Hamvas Endre Ádám kiadása nemcsak alapos fordítást, hanem a szöveg megértéséhez szükséges segítséget is tartalmazza. A könyv elején az olvasó betekintést nyerhet kimerítő kutatásaikba, a fordítás problematikusságába, illetve részletes felkészítést kaphat a *Picatrix* olvasása előtt, például az eltérő, zavaros fogalmak tisztázása által. Emellett rengeteg további támpontot kap a tudásszomjas érdeklődő, ugyanis a könyv végén számos tanulmányt, ismertetőt találhat a mű továbbéléséről, a középkori asztrológiáról, sőt a középkori asztrológiai szakkifejezések szótárának segítségével tisztázhatja a gyűjtemény fogalmainak korabeli jelentését. Külön érdekesség, hogy a kiadás tartalmaz képeket a *Picatrix* krakkói kézírataiból is.

Összességében tehát a *Picatrix – A bölcs célja* nem csupán fordítása az önmagában is ámulatba ejtő, híres asztrológiai varázskönyvnek, hanem megismerésének, tanulmányozásának egész kincseshányója. Alapot ad a további kutatásokhoz, és felveti a latin-arab szöveg összehasonlítását. A kötet formai megjelenése, a címlapon szereplő fekete alapon arany *hamsa*-kéz szimbóluma úgyszintén hozzájárul a rejtélyes titkok tárának hangulatához. Ajánlom mindenkinek, aki kíváncsi a mai köztudatban töredékesen megmaradt asztrológia eredetére, ősi formájára, hiedelmeire, illetve aki szeretne többet tudni a *Ghāyat al-Ḥakīm* rejtélyéről, anyanyelvén, érthetően elolvasni azt. Továbbá tökéletes tudományos forrás gyanánt, hiszen a kötet hiánypótló a hazai filozófia és ezoterikus mágia tudományában.